

הסיבה (#2)

הסיבה למצה ולד' כוסות

גמ' קח. ["ואפילו עני שבישראל... אידי ואידי בעו הסיבה"]

רש"י שם, רשב"ם שם

תוס' שם (ד"ה מאי דהוה הוה)

תוס' צט: (ד"ה לא יפחתו לו)

ר"י מלוניל קח. (ד"ה מצה)

שמות¹ י"ב:ד-ט"ו, י"ז-י"ח; י"ג:ג, ו'ז'

דברים ט"ז:ג'

ספר הררי קדם (חלק ב' סי' ע"ב אות א' ד"ה ולפ"ז)

מהר"ם חלאווה קח. (ד"ה השתא דאתמר)

ר"ן כג. בדפי הרי"ף (ד"ה והשתא)

ר"ן מגילה ב. בדפי הרי"ף (ד"ה ולענין)²

משנה למלך הל' מגילה וחנוכה (א:י"א)³

הר"ן על הרי"ף מסכת מגילה דף ב עמוד א

ולענין עיירות המסופקות אם הן מוקפין חומה מימות יהושע בן נון או לא הורו הגאונים ז"ל שהולכין בהן אחר רוב עיירות שרובן אינן מוקפות חומה מימות יהושע וקורין בהן בי"ד ועוד שאפילו תאמר שהוא ספק שקול ה"ל ספק של דבריהם ולקולא ונמצא פטורות בשניהם ומבטל ממנו בודאי מקרא מגילה לפיכך קורא בראשון ופטור בשני.

משנה למלך הלכות מגילה וחנוכה פרק א

אך מה שיש לי לדקדק בדברי הר"ן הללו הוא דכיון דלא מצינא למימר דהו"ל ספק של דבריהם ולקולא משום דא"כ אתה פוטרו בשניהם ומבטל ממנו מקרא מגילה א"כ נחייב אותו שיקרא בי"ד ובט"ו דמאי חזית דנקיל בט"ו טפי מי"ד. והר"ן עצמו בפרק ערבי פסחים עלה דההיא דאמרין והשתא דאתמר הכי ואתמר הכי כולהו צריכי היסבה כתב דאע"ג דבעלמא קי"ל איפכא דכל ספיקא דרבנן לקולא מ"מ הכא בעו למעבד היסבה בכולהו דאי ניזול לקולא אמאי נקל בהני טפי מהני ואי ניקל בתרוייהו הא מיעקרא מצות היסבה לגמרי ע"כ. ולפי מ"ש הר"ן במגילה ה"נ גבי היסבה הו"ל שיעשה היסבה בתרי קמאי דוקא. ונראה דיש לחלק בין כשהספק הוא בתקנת חכמים דאז כדי שלא תיעקר תקנתם צריך לקיים בכל מאי דאפשר שתקנו כגון במצות היסבה דאי אמרת דדוקא קמאי צריכי את"ל דתקנת חכמים היתה בכסי בתראי נמצא שנתבטלה תקנת חכמים מכל וכל וכן איפכא אבל גבי מגילה דתקנת חכמים במקומה עומדת אלא דיש קצת עיירות דמסופקות באיזה יום יקראו נהי דלא מהני טעמא דספק של דבריהם לפוטרו מכל וכל מ"מ היכא דקרא בי"ד מהני טעמא דספק של דבריהם לפוטרו מקריאה בט"ו.

¹ When learning these 109, pay attention to the themes associated with מצות מצה and to which theme seems to be primary

² See below

³ See below